

jas, magasan emelkedett s mégis igénytelen lélek, mely sajátok volt, mindenkit meghódított, a ki körükbe juthatott s nemestítő hatását még az idegenre is gyakorolta, a ki csak egyszer láthatá! A főpapot jános szelidségűnek nevezték, de szelidsége az igazság egyenes útjáról őt soha sem tántorította el. A nő pedig otthon a szeretet és munkásság lelkével, a társaságban az egyszerűség és jószág méltóságával tűndökölt és hódított. Felejthetetlenek ők mindazok előtt, a kik ismerték.

Ily szülők vezető karján nőtt föl Polgár Mihály.

Atyja 1819-ben a kecskeméti egyház meghívását fogadván el, vele az öt éves fia oda költözött s alsó és középső iskoláit ott végezte. A bölcsészeti, jogi és hittani tanfolyamokat Debreczenben. Ez utóbbit nemcsak azért, mert még akkor nem volt elhatározva, hogy ne lépjen-e ő is a papi pályára, mely atyjának oly országos hírnevet s elismerést szerzett, hanem azért is, mert akkor még a világi pályára készülő protestáns ifjak sem idegenkedtek a theologia tanulásától, hogy a protestáns szellemet egész mértékben magukba vehessék s egyházuk igazgatásában, mint az egyetemes papság tagjai annál képzetesebben s annál tevékenyebb részt vehessenek.

Csakugyan a világi pályát választá s 1835-ben végezvén a kollegiumot, Pestre jött s itt állandóan megtelepedett. Elméleti jogi tanulmányait két évi joggyakorlattal egészítette ki, s 1837-ben megkapta ügyvédi oklevelét, melyet azóta 37 éven át mindig csak az igazság védelmében használt paizsul, soha sem a szabad igazságtalanság takarójául. Éles és az igazságot elérjett redőben is megtaláló esze, páratlan szorgalma, meg nem tántorítható igazságszeretete, bére nem adható jelleme és meg nem vásárolható meggyőződése az ügyvédi pályán oly nevet és elismerést szereztek neki, mely független állását vagyoniilag is biztosította s megengedte neki, hogy bár módjában lett volna fényesebb állásra jutnia, saját kedvele szerint mindvégig a magánéletben maradhatott. Hivatalokat egyedül azon a téren viselt, hol a jutalmat nem pénzben, hanem csak elismerésben — s külön utalványozás nélkül — szolgálatják ki, a hol az, a szó legigazabb értelmében — tiszteletdíj.

1844-ben a pesti reform. egyház választotta meg presbyterét; s e megtiszteltetése azóta, 30 éven át, minden választásnál megújult. 1846-ban a kecskeméti egyházmegye sorozta tanácsbírái közé, 1847-ben pedig a dunamelléki egyházkerület, az egyházak általános szavazatával, világi főjegyzőjévé választotta, 1849-ben még az egyházkerület ügyészi hivatalával is megbízta s azóta e kettős hivatalát oly ernyedetlen buzgalommal, oly ritka rendtartással s annyi értelemmel vitte, hogy ez egyházkerület, mely iránta elismerését minden alkalommal s csaknem évről évre kifejezte, őt valóban nélkülözhetetlen tisztviselőjének ismerte el s pótolhatatlannak fogja érezni sokáig. Ő az egyházkerület anyagi ügyeit teljesen tisztába hozta s az egyház és iskola céljaira gyümölcsözővé tette az ő gondjai alatt folytonosan gyarapodó pénzerőket. Jegyzői hivatalában szorgalom, igazság és világosság voltak sajátjai. A tanácskozáskorban (melyekben 1865 óta, előbbi minőségén kívül mint

megválasztott tanácsbíró is vett részt) kevéssé, de nyomatékos szóval világosított, vezetett és döntött sokszor.

1848-ban a magyarországi négy reform. egyházkerület s az erdélyi ötödik, egyértelműleg választotta meg agensévé (ügyvivőjévé) — e tisztét, minden díj nélkül, de nem kevesebb hűséggel és buzgalommal s közhaszonra viselte. Ugyanazon évben, s ismét 1860-ban, 1867-ben, legközelebb 1874-ben Pest (utóbb Budapest) fővárosa, valamint Pestmegye képviselő-testületök tagjává, s a megye a két első ízben törvényszéki ülnökké is választották: világos jeleül polgártársai megtisztelő s megérdemelt bizodalmanak.

1867-ben a budapesti ügyvédegyület megalakulván, pénztárnokává őt választotta s e választást minden tisztujtásnál megújította: ügyfelei osztatlan bizalmának jeleül.

Valóban, sok ízben viselte a legszebb polgári koszorút: a közbizodalmat.

De a közpálya ez egyszerűségükben szép koszorúinál nem volt értékelenebb a társadalmi életben a közkedveltség, a melynek örvendett. Őt a fővárosban — s nagy vidéken is — mindenki ismerte, szerette és tisztelte. Magas, daliás alakját, nyílt, derült, szabályos arcját, mosolygó ajkait, szénfekete s magyarosan kifent bajszát, melybe csak az utóbbi években vegyült egy-egy szürke szál, a nyájás derűtlenség, emberszeretet és szerény önérzet e vonásait — a merre ment, örömmel üdvözölte mindenki, s szeretettel mosolygott elébe száz meg száz szem.

Ismeretes volt, mint a nemzeti színháznak megnyíltá őt leghívebb, folytonos látogatója. Ugyanazon zártzárkán ült harmincz évig minden este. A színházat annyira nem lehetett képzelné sem nélküle, hogy egy ízben azt a szelid élczet csinálták reá — s mindenki találónak vallotta — »Polgár Mihály falura utazott: a színház zárva.« Még a legutóbbi években is, ha csak egy felvonásra is, minden este megjelent zártzárkán, a már könyvnélküli tudott darabokban is. »Polgár Mihály elutazott: a színház zárva« — mondhattuk volna méltán, halála napján is.

Szombaton, augusztus 22-kén reggel már a gőzhajón ült, hogy Győrbe utazzék, részt veendő a természetudósok nagygyűlésén. De rosszul érezte magát s hajtott a hajón levő számos orvos tanácsára, hogy maradjon itthon. Rendes orvosát hívatta s az nagyobb mérvű vese-lobot ismert föl nála. Agyba fektette s gyógyítás alá vette. Baja azonban ellenállhatatlan erővel súlyosbodott, s már 23-kán eszméletlenül fektött és 24-én közébszékben agyszélhűdés vetett véget munkás életének.

Temetése 27-ikén közrészvét mellett ment végbe. Szerető testvéreinek (magának soha sem volt családja), barátok, ismerősök és tisztelők nagy serege csatlakozott. Régi barátja Török Pál szuperintendens távol földről sietett haza a gyászhirre, hogy könnyes szemekkel s fájdalomtól elfojtott hangon rebeghesse áldását koporsójára.

Az olvasónak feltűnik tán, hogy életrajzainkban igen gyakran csak a fényoldalokról szólunk. Ha nem akarunk is az érdemtelenség panegyristái lenni, de hogy a kritikai életrajz magasabb igényeinek mindig megfeleljünk: semkövetelhetjük az ilyes alkalmi vázlatokban magunknak. Azonban Polgár Mihály életrajzánál külön

is meg kell mondanunk, hogy árnyoldalairól azért nem szóltunk, mert szerény életpályája igénytelen dicsőségének — nem voltak árnyoldalai. Emlékezete áldott.

— á — r —

Oh mondj egy kis helyet...

Oh mondj egy kis helyet a széles földtekén,
A hol a szerelem mosolyt, könnyűt nem ejt.
A hol a homlokon s a szívek ringtekén
Egy föllegárny vagy egy seb nem lehetne helyt.

Hol még a szem kinos könyekbe nem vesze,
S egyként néz kék eget, setét borulatot;
S fuvalmak karjain ringó lombok nesze,
Madárka lágy dala még szívbe nem hatott.

Hol csabos kéjt adó, szeliden ringató
Szárnyakkal, mámoros álom lebeg körül,
S felejtés csöppjeit kínálva ring a tó,
S melyet beszív: a lég, vágyat, kint eltörül.

Hol, mint hernyó a fán, az ember csüng a mán,
S nem látja künn mi van; nem érzi: hogy mi benn.
Kéj, bú, fenség ne küll, a lét őszton csupán,
Mint a tenyészet a vizesőp rejtelmiben.

Hol minden romba dül, mit csak szív alkotja;
S az ábránd pusztá légt, mely itt ragyog, vakit;
Oh mondj ilyen helyet... én elmegyek oda,
S ott sem felejttem el: hogy mint imádlak itt!

Indali Gyula.

A kilenczedik.

— Rajz —

Irta: Benedek-Bültner Lina.

III.

Több nap mulva a vihar után, Pesten alul a Duna egyik kanyarulatánál, egy rozszant halász-sajka keresett helyet az egyenlőten homokos parton, a hol kiköthessen. A csolnakban három férfi ült, kik rozsz kedvűen, boszankodva vitték haza az egyetlen zsákmányt, mely fásztó munkájuk nem kívánt eredménye volt, s mit most nagy vashorogra akasztva huztak maguk után egy hosszabb kötélben s az bukácsolva, forogva uszott utánuk a csolnak által hasított vízi-uton.

E zsákmány nagyon sajtáságos valami lehetett, mert a mint a hullámfodrozat föl-fölvetette, úgy tűnt elő a csillogó vízből, melyen most az ég kékje rezgett, mint valami fölbukó nagy csomó szennyes rongy; majd meg ismét elborítá a hab, s akkor félig elmerülve, a víz alatt ugy követte a halászsajkát, mint egy óriási nagy barna hal.

A csolnakban ülő három férfi gyorsan evezett s komoran szíttá pipáját, míg koronként egyik vagy másik egy-egy erős rövid káromkodást ropogtatott a dohányfüst közé; de ha a Duna sebes folyása a kötélben utánuk uszó tárgyat magával ragadva, a csolnakhoz oly közel hozta, hogy az hozzá ütődött, olyankor a kormánytól ülő halász boszus szitokkal taszította vissza hosszú esáklójával, s az akkor visszacsapódva, ismét csak a távolból követte a sajkat a megfeszítő kötélben.

Végre partot értek. Mire a szárazra léptek, már néhány ember gyűlt össze fogadásukra, kik mindjárt körülvették az érkezőket s kíváncsian várták a »fogást«. A halászok senmit sem feleltek a kérdezősködésekre, de egy nemével a szégyenkedésnek, daczos sietséggel kötötték le a kötelet a csolnak végéről s azon kihuzták a nagy horogra akasztott, utánuk uszó tárgyat a parti kavicsra. E tárgy pedig egy a víz

egészen éléktenített, földuzzadt emberi test volt.

— No, hát itt van a »fogás.« Ez minden! — dörmögte kelletlenül az egyik halász, a nélkül azonban, hogy a körül-állókra tekintene.

— Biz' e sok, és mégis semmi, — szólott cynikusan egy meztelűs öreg ember.

— Férfi, vagy asszony? — kérde nagy érdekekkel egy könnyű véznaemberke, oda tolakodva a vízbefulthoz.

— Az hát! férfi, akár maga Kristóf mester és még tán szabó is; azért is vetette ki a víz, mert a kecske súlya három krumpli, meg fél tojás, — szavalta röhögve egy tenyeres-talpas suhanecz, mire a kíváncsi emberke válla közé huzta fejét, a többiek nevetése közt elsompolygott. De helyét rögtön egy nagyfejű szatócs foglalta el, ki szélesre hasított, nyitott szájával minden újdonságot mintegy be akart kapni.

— Ki az? mi az? Előlte valaki magát? Mikor? hol? kicsoda ölte el magát? — e kérdésekkel tátogatta még nagyobbra nagy száját.

— Ki tudhatná azt, ha előlte-e magát; hátha csak ugy pórul járt szegény, — fohászkozott egy összerongyosodott öreg asszonyka, míg lábhegyre állt, hogy jobban láthasson. — hej, az a mult heti égi háboru nagy ítélet volt mindnyájunk fölötte, talán az vetette el neki a sorsát.

— Ugy van; én is hallottam, hogy akkor valahol Pest fölött egy bárka fölborult kilencez emberrel, s azok közül csak nyolcezt került elő, — hápogott a szatócs, akkora száját nyitva, mintha ő nyelte volna el azt a hiányzó kilenczediket.

— No, itt van; már előkerült a kilenczedik is, — mormogott az egyik halász, targoncára téve a vizbefutalt, — akkor lenn maradt az éltetlen, mikor nem kellett volna; most meg fölmerült, mikor már ott is megvárhatta volna az ítélet-napi trombitát.

— Hej, szerencsétlen szám is az a kilenczedik, kivált utas-embereknek, — fohászkozott az öreg asszonyka, s azzal elmentek a szatócsnal, hogy jó szerencsével betegyék a lütriba azt a szerencsétlen számot; — mondom, ki kell annak most jönni, mert hisz a vízből is kijött a kilenczedik, — suttogta még menetközben.

IV.

Liptómegegyének hegyei akként helyezkedtek el, mint egy csoport óriás, kik összeültek néhány rövid ezer évre, hogy egymás társaságában nézzék az örökké változó életet alant a völgyek hús ölében s a csillagok változatlan útját az ég magasabb fényes régióiban. S ez óriások aztán kihűlt bölcseségükben épen olyan kontemplatív nyugalommal tekintik azt is, ha hódfele sziklás fejtől fölt egy-egy kigyuló meteor lebukik a magasból, mint azt, ha virágos, zöld szőnyeggel borított lábaiknál egy parányi szöcske felszökik a fűszálak közül; előltük egyenlőn nagy, vagy tán egyenlőn kicsiny esemény az, ha valamely kis madár elkap egy hangyát, mely épen nagy önfeláldozással czipelé bábját biztos helyre, mint az, ha amany láthatatlan ragadozó madár, mely születésünk percétől folytonosan fejünk fölött kereng, egyszer csak egész váratlanul lecsap s menthetlenül magával ragad egy olyan embert, ki szinte oly fontos köte-

lesség teljesítésében fáradozik, mint ama bábját vivő hangya.

Egy ily kényelmesen letelepedett hegy-óriás tövében, az egyenes sötét feynyik közül kihajló, nagy, barna sziklafal alá, mint a templom-ívhez tapadt fecskefészek, kopott kis faház van támasztva, melynek deszka fedelére a nagy súlyos köveket őrizetül állították a hegyi viharok támadásai ellen, nehogy az orkán vad dübében leszakítsa a könnyű fedelet s széthordja az egész gyöngye hajlékot. De így megvédve aztán nemcsak a bennlakóknak ad biztos, hű tanyát, hanem a szomjas mohok zöld és piros nemzetsége is már évek óta nyugodtan éldegél és terjeszkedik a földelén, míg a megbarnult köveket szintén egy rokon család, a kén-sárga s a fehér kőpenész foglalta el.

Kétoldaltól e gunyhó körül, elszórtan a halmok cserjéi közt lévő kis tisztásokon, apró négyszegű len- s mák-földek virágoznak, s ha a szellő végig fut a len égszín virágain, vagy meg-megtépi a mák halványpiros s fehér kelyheit, olyankor ugy látszik, mintha csak tündérek terigetnek a hegy oldalára hullámozó fátvölaikat.

Mindjárt a ház mellett, nagy szorgalommal ápolt kis kertben rendkívül magas rózsatők a fedélzetet borító mohra hajtják teljes, sötétpiros rózsáikat, míg lenn lábaiknál dúsan hajt, zöldül az egyszerű konyhánövények serege, melyet a lezuhanó forrás meleg párázata folyvást mintegy harmatosan tart. Mert a kert fölött, a magasból alásó hegyi forrás az egyik lapos sziklának medence-alaku felületén mély ágyat talált, hol kissé megállt kipihenni a fáradtságos, hosszú utat, míg a föld mélyéből feltörve a kövek s szirtek között rohant ideig; itt aztán nyughelyét ékes smaragd-zöld kéreggel vonta be, meleg zöldesfehér ásványos-vízével, s azalatt kissé kihűlve hullt alá, hogy a puha földben mély medret vágva magának, odább siessen; de itt már eltűnik a szem elől, mert keskeny útját egészen eltakarják a gyógyerejű, balzsamos vizimenták s különösen a nefelejtsék csoportja, melyek ábrándosan összeborulnak a partokról s miként egy végtelen füzér vonul aztán odább s rejtli el ártatlan kékvirágjai alatt a tova siető meleg, kis patak útját...

A távozó nap a hótakart hegyorom magaslatáról még egy meleg pillanatot vetett a kis családra, melyet lenn a kis faház előtt a kövekkel, deszkákkal s bokrokkal kerített udvaron most együtt talált. E kis udvar egyik szögletében lombos, karcos fák állnak; gyöngézőld leveleik csipkeszerűen hullnak alá s azok közt fűrtökbe csiggnak az égőpiros bogycók, melyek a fajtyukoknak oly édes esemegéül szolgálnak. E diszes fák alatt, kövekből gondosan összerakott, alacsony ól előtt két kis fiu bajlódott egy nagy fekete akaratos kecskével, mely okvetlen sokkal többnek tartotta magát szerény környezeténél, s kicsinylő göggel rázogatta tekintélyes szakalát, míg az egyik gyermek friss erdei füvel kínálgatta s hízogát, majdnem tiszteletjes szavakkal iparkodott a lompos állat becses figyelmét lekötöni; a nagyobb fiu pedig azalatt letérdelve mellé, egy zöld mázos, széles faszéka fejte habosra a sürfi tejet. Kissé öreg és nő ült, ki ügyes gyorsasággal klóplizett egy gömbölyű párnára kifeszített, finom czernacsipkét, s e munka

mellett még egyuttal felügyelt a nagy kecskére, a két fiura s a mellette ülő s nagy fáradtsággal himező kis leánykára is. A nyitott ajtó küszöbén egy fiatalabb nő ült, ölében pólyásgyermek fektött, kit csendesen ringatott térden ama sajátos halk dudolgatással, a minővel szokta a madár is fészékében elaltatni szárnyával betakart álmos kicsinyeit; — s e halk dudolgatás mellett a nő kecske szorgalmasan himezte egy csipke fejkendőn, melylyel egyszer-s mind óvatosan fedte be a picziny gyermek arcját.

Ez egyszerű, munkáséletű nép semmit sem tud arról, hogy: »csak munkában a nemesség«, — »csak a munka tiszteletreméltó«, — »munka az élet«, — s a többi ehhez hasonló s oly szepen — szinte rábeszélőn szépen, — hangzó frázisokról, miket rendszeren azok ismételnék legtöbbször, a kik jól eső, kényelmes semmittevésben töltik el életüket. Nekik a folytonos dolgozás közt fogalmuk sem volt ama divatos ohajtásokról, a mit gyakran csak a mulatság után kimerülten pamlogan heverve szoktak oly érdekesen elsohajítani: »munkát a nőknek!« — Ők nem követelték, de egyszerűen elvégezték a munkát, s a vasárnap aztán igazi »sabbath« volt nekik, a megpihenés hetedik napja.

De most mindannyian esőndesen munkálkodtak, mint a hogy már a kelő nap első sugára is mindig dolgozva találja őket, épen ugy mint a nyugvó nap bucsufénye, mely most ott rezgett az agg nagyanya pókháló-szintű hánján s nagy kerek pápaszemén, a mit ő inkább csak azért tesz föl, mert már megilleti s jószágos arcának némi tekintélyt kölcsönöz, de a klóplizéshez nines szüksége rá, ügyes ujjai már oly jól ismerik a csipke-mintázatokat, hogy akár hunyt szemekkel is elkészíti; a mellette ülő kicsiny leány okos, komoly arczoskát is egészen elborítja az esti pir, mintha meleg csókokat hintene a kedves gyermekre, a ki előbb tanul dolgozni, mint játszani; pedig, hogy e tanulásban mily nehézségekkel kellett megküzdnie, meglátszott azon, hogy a himzőtűt még gyakrabban szurta gyöngye ujjába, mint a kelmebe, mert a parányi gyolcs-darabkán, melyet himzett, több apró, piros vérpontoscskák voltak láthatók, mint öltések. A nagyobb fiu nagy ügygyel-bajjal végre megfejté a kecskét s be is vitte a tejet a konyhába, míg kisebb öcsece ott »instálta« a szeszélyes nagy szakállu állatot, hogy az »parancsoljon besétálni az óiba.«

Ekkor léptek hangzottak a völgyből fölvezető uton, az udvar kerítése előtt, mire egyszerre mind föltekintettek, s hallgatva figyeltek, hogy nem-e az tér haza, kit már napok óta várnak a távol utról, hová a csipkéket s himzéseket vitte elárusítani.

Nem ő volt; az arra menő tovább haladt, s a léptek elhangzottak a hegyi-uton. Ekkor az öreg nő ismét csak azzal biztatta az ifjabbat, hogy bizonynyal azért marad oda oly soká férje, mert nagyon jó vásárja van; — és ebben aztán ismét megnyugodtak mindnyájan, csupán a pólyásgyermek sirt föl fájdalmasan, s anyja csókjai s dédelgetései sem bírták elcsendesíteni; — ki tudja? talán e parányi gyermeknek szunnyadó lelke megálmodta, hogy a kit ők ugy várnak, nem tér többé vissza hozzájuk, mert az ő apja volt ama kilenczedik!

A gömői vasipar.

Ha valaki fölhozza, a mi pedig gyakran megtörténik, hogy a magyar faj mennyire nem

lekedési és forgalmi viszonyok között, oly időben, mikor a vállalkozási és üzleti szellem szunnyadt, s a hol ébredezni kezdett volna is, inkább elnyomatásban, mint elősegítetésben

magyar birtokosok vagy azok szövetsége által megindítatván, lassanként tisztán a benne rejlő életerőnél és fejlődési képességnél fogva oly lendületet vón, hogy ma már jelentékeny

KIESKOVAI VASOLVASZTÓ Nagy-Böze mellett.

RIMA-BREZÓ, a rimamurányi vasműgyártó székelye.

munkára termett, mennyire nincsenek meg benne az egészséges ipar és üzlet előfeltételei — mindig eszünkbe jut a gömői vasipar, mely már egy század előtt, a legkedvezetlenebb köz-

részesült a Magyarország előhaladását féltékeny szemmel néző hatalom részéről, mondjuk a gömői vasipar, mely minden idegen kezdeményezés avagy befolyásolás nélkül tisztán

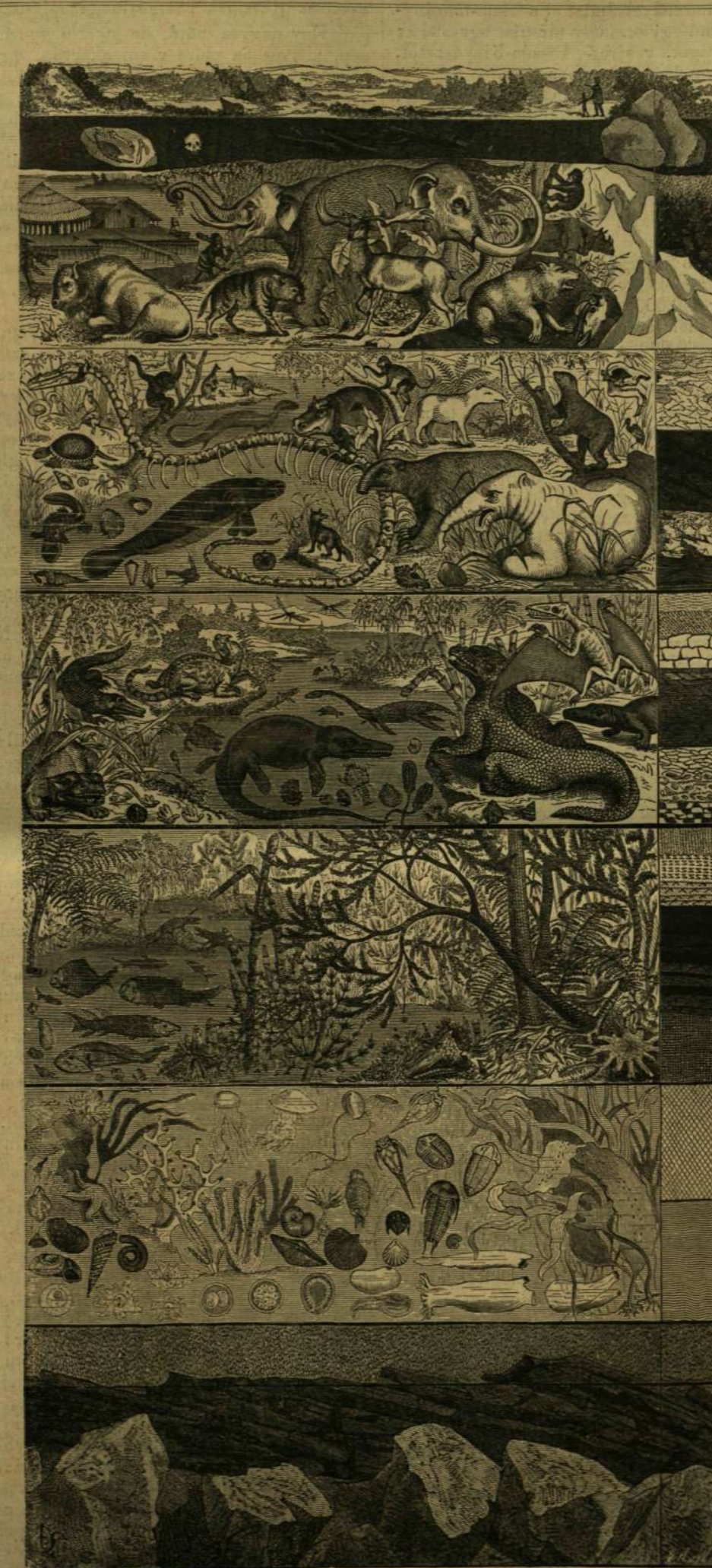
tényezőjét képezi a nemzeti vagyonsodásnak s a legmostohább politikai és közgazdasági katasztrófák között is mindig sértetlenül tudta megőrizni nemcsak becsületes, de egyuttal

tisztán magyar jellegét s örökké szűzen maradt idegen vállalkozóknak részint szédelgő, részint elnemzetlenítő befolyásolásától. Mikor a diplomatai nyelv szerte az országban a latin volt még s midőn később a német jutott főuralomra, — mikor a magyar üzleti nyelv még a

oly magyar levelezési és üzleti nyelvet talál azokban, hogy annak a most már fejlettebb művelődési viszonyok között is nem csekély hasznát vehetné a magyar üzleti terminologia. S megtalálna még valamit, a mi méltán meg lehetné az üzleti világot, megtalálná, hogy a

vezette a hosszas gyakorlat arra a fölfedezésre, mely most egy idegen nemzetnek képezi dicsőségét.

A gömői vasipar-telepek e század elején u. n. tót kemenczéből állottak, melyekben faszén mellett történt a vasolvasztás és finomi-

IV. Quaternär,

az ember és a kulturművények kora.

- 1) Kultur-korszak { A jelenlegi felszint képező áradmányi és iszapoltványi alluvialis vízholdaléki rétegek.
- 2) Post-glaciál és
- 3) Jégár-korszak { A jelenlegit megelőző korszak, viz-özöni, diluvialis eredetű rétegek.

III. Tertiär,

az emlősök, lomb-erdők és fővénykők kora.

- 1) Pliocén-korszak (Felső-tertiär.) { Molasse s ázsalagmaradványokkal telt édesvízi mész, u. m. tripoli pala, hegyi liszt, kvarcz-kavics és csiszpala, congeria-agyag, cerithium és lajtha-mész.
- 2) Miocén-korszak (Közép-tertiär.) { Barnaköszén, borostyánkő, petroleum és földszurok, továbbá kékes agyag-rétegek.
- 3) Eocén-korszak (Alsó-tertiär.) { Nummulith-mész és márga-féle kőzet-tömegek.

II. Secundär,

a hullók, tülevellűek és mészkövek kora.

- 1) Kréta-korszak. { Fehér kréta, zöld- és kockafővénykő-rétegek és a wealdi telepek.
- 2) Jura-korszak. { Oolith vagy ikrakő, s a fehér, sárga és barna jura-mészkövek.
- 3) Triász-korszak. { Keselykő, kagymészakő, kőso és tarkafővénykő-rétegek.

I. Primär,

a halak, harasztok és kőszenek kora.

- 1) Permi-korszak. { Az uj-vörös fővénykő, vagyis vörösfekű, fenkő és rézpala.
- 2) Kőszén-korszak. { Fekete kőszén, kőszenes homok- és mészkövek.
- 3) Devon-korszak. { Vén-vörösfővénykő, vagyis vén-vörösfekű és devoni palák.

A kezdetleges vagy tengeri-élet kora,

a puhányok, moszatok és paláskövek kora.

- 1) Siluri-rendszer { Szürkegy és agyagpalák.
- 2) Cambri-rendszer { Agyagpalák.
- 3) Szentlőrinci rendszer { Serpentin, zagyla s labrador-féle kőzetek.

A szerves lények megjelenésének legelső nyomain az első sedimentár kőzetekben, s ezek mellett tüzerredetű kőzettömegek.

A föld tüzfolyós beltömege, a plutoni és vulkáni eredetű merevült kéregkőzetekkel és élettelen metamorph rétegekkel.

A TEREMTÉS TÖRTÉNELME KÉPEKEN.

legtöbbször yökerebb magyar vidékeken és üzlet-ágakban is utópianak tartatott, — itt a gömői bérézek alatt, tót és német lakosok között már meg volt teremtvé a magyar üzleti nyelv, s a ki a gömői vasipar-társulatok archivumait, üzleti körveit e század elejéről meglekinti,

mit mi és mirdenki olasz találmánynak tart, a kettős lönyvittel, némileg eltérő s a viszo-nyokhoz alkalmazott alakban, már alkal-mazva volt. Amaz egyszerű számtiszteket, a kik nevének följegyzésével talán örökre adós ma-rad a művelődéstörténelem, sokkal előbb rá

tás. E tót kemenczék nagyobb része a Rima-és Murányvölgyön elsórvá, összesen mintegy 160,000 mázsa nyújtott vasat termeltek direkte a vashegyi barna-vasérczekből, melyhez hozzá-adva 9 kis nyersvas-olvasztónak 45,000 mázsa-nyi nyersvastermeléséből készített mintegy

vel, melyből érzés és szenvedély látszik sugárzani. A levegő is még népebb volt mint tegnap. A tengeri madarak sokasága vijjogva kerengőzött, csoportosult, szállt s ült meg a tájon. Kora reggel levén még, nyolc óra s délig négy egész óra még, a két természetbarátunk elég ideje volt jól szemügyre venni mindent s ők az alkalmat nem is mulasztották el.

Barangolásukban egy sziklafok akasztotta meg, mely egészen behajolt a tengerbe, s mely mögül vagy inkább alul oly ordítózás hallatszott, mintha a mezőn legelő bikák dulakodnának. Rozmárok voltak, a jeges tenger e félelmes vadállata, mely irtózatosságyaralva ijeszti s veszti el vadászait, gyakran egymás közt is öldöklő harcra kél, de jó kedvében enyelegni is tud társával. Alakja a fókához hasonló, de roppant éles agyaráin kívül szemének vad tekintete is megkülönbözteti ez ártatlan, jámbor rokonától. Bőre vastag és redős, vöröses barna, szőre gyér és kurta. Hossza, ha egészen ki van növe, meghaladja a két ölet.

Tizenegy óra volt, mikor a tanár és Conseil a kiindulási ponthoz visszaérkeztek. Nemo kapitányt sziklája csúcán állva találták. Várta a napot, hogy kisűssön. Merve tekintetével északnak fordult, a hol tudta, hogy a napnak (a déli sark dele északra van) most járnia kell. De a nap nem sütött ki. S ez a nap is, az utolsóelőtti, el volt vesztve az észleletre.

Aronax e fölötti aggodalmát fejezte ki a kapitány előtt.

— „Egy jó mégis van e két napi sikertelen várakozásban,“ — mondá Nemo kapitány — „föltéve, hogy holnap csakugyan tiszta s napos delünk lesz. Mert márczius 21-dike épen az a nap, a mely csakugyan legkedvezőbb az észlelésre. Csak chronometeremre kell tekintenem, s ha eznap délben (a láthatár alatti sugártörést hozzá számítva) a naptányért épen középen metszi a látkör: akkor a polusnál vagyunk. Ha délben a nap középpontja felül van a láthatáron: akkor északra vagyunk még a déli sarktól. Tehát: reméljünk holnapra!“

Nemo kapitány visszatért a hajóra. De a tanár és szolgálja künn maradtak még barangolni; nagy örömeikre, egy ritkaságot is találtak: egy pingvin-tojást, mely a madár nagyságához mérve feltűnően nagy, s melyért akár mely szenvedélyes gyűjtő ezer francot szívesen megadott volna.

Másnap, márczius 21-kén, már reggel öt órakor a hajó fedélzetén voltak. Nemo kapitányt már ott találták. Az időt nézte. Az jóval biztatott, mert észrevehetőleg tisztult s fényes delet engedett remélni. Reggeli után csónakba szálltak s kilenc órakor a szárazon voltak. Az ég tisztának látszott s a köd kevésbé volt sűrű. Mintha nemcsak ők várták volna a napot, de a nap is még egyszer szét szeretett volna pillantani e tájon, mielőtt félévre bucsút mondana — ugy látszik készíti magának az utat s szét akarja vonni függőnyeit, melyek közül kitekinthessen.

Utasaink, jó reménytől sarkalva, a sziget legmagasabb csúcsát választották ki, teendő észleletök számára. Két óra kellett, míg a félig porfir, félig bazalt sziklára fölmászhattak. Onnan szettekinthető felségész látvány nyílt meg szemük előtt. Északra a végtelen nyílt tenger terült el előttük, melynek csak a láthatár körvonala vetett határt. Délre, lábaik alatt, csillagó fehér hófönte mező terült. Felettök szelid, halvány-kék ég, ködtelelenül. Északon, a nap feje már ütögette föl sugár-szarvait a láthatár alól, mert e napokban épen a láthatáron jár körül a sarki vidéken s délben sem emelkedik egészen föléje, de éjjelre is csak alig bukik alá. A tenger színén fénylő hullámok vetődtek föl és simultak el ismét. Távollab a Nautilus, mint egy alvó cet, libegett a vizen.

A sziklacsúcsra fölérve, Nemo kapitány mindenekelőtt annak magasságát a tengerszín fölött vette föl a barometrummal, mert észlelete pontosságát végett erre is szüksege volt. Háromnegyed tizenkettőkor a naptányér széle megjelent a láthatár fölött, s utolsó sugárjait

aranyként kezdé szétömlészteti ez ember nem járta síkságon. Nemo kapitány, pontos távcsővel, mely egy belsejébe alkalmazott tükör által a sugártörés (refraccio) hibáját helyre hozta, a nap felé fordult, mely lassu, rézsutos emelkedéssel, mintegy bujva a láthatár vonala fölött, jött fölfelebb; míg a chronometert Aronax tanár kezébe adta, hogy mondja: mikor dél van.

— „Dél van!“ — kiálta egyszerre.
— „A déli sarknál vagyunk!“ felelt rá Nemo kapitány komolyan s Aronax kezébe adta a látóvetet, mely a napot tökéletesen ketté szelve a láthatár vonalától mutatta.

Nemo kapitány most lassan, a szemléletbe, elmerült tanár vállára tette kezét s így szólt:

— „Uram! 1600-ban a hollandi Gheritk, vihar s tengerfolyamok által elsodorva, a déli szélesség 64°-ig vetődött s fölfedezte Uj-Shetlandot. 1773-ban, január 17-kén, a híres Cook a 38-ik délkörön haladva a szélesség 67° 30'-ig hatolt s 1774. január 30-kán, a 109-dik délkörön egész a 71 szélességi fokig. 1819-ben az orosz Bellinghausen a 69-dik foknál találta magát s 1821-ben a 66-diknál, a nyugoti hosszúság 111° alatt. 1820-ban az angol Brunsfield nem birt feljebb menni a 65-dik foknál. S

1842-ben, január 12-kén, az angol Ross Jakab, az Erebus és a Terror vulkánok lábánál, a keleti hosszúság 171° 7' és a déli szélesség 76° 56' alatt a Victoria-földet találta; ugyanazon hó 23-án a 74-dik egyenközüt érintette, a legdélibb pontot addig; 27-kén a 76° 8'; 28-kán a 77° 32'; február 2-án a 78° 4' magasságig hatolt. S a következő évben visszatérvén még egyszer, már csak a 71°-ig birt emelkedni... És ime én, Nemo kapitány, ma, 1868. márczius 21-kén, én eljutottam egészen a déli földszárhoz, a 90°-ig — s ezennel birtokba veszem a délszaki földet, mint a föld hatodik kontinensét.“

— „És ki nevében, kapitány?“
— „A magaméban, uram.“

S ezt mondva, Nemo kapitány egy fekete zászlót bontott ki, melynek szárnyára, arannyal egy nagy N. volt hímelve. Azzal az épen letűnő nap felé fordulva, melynek hunyó sugárai csókolták a láthatárt, fölkiáltott:

— „Isten veled, nap! Áldozd le, ragyogó fény! Pihenj le a szabad tengerbe s borítsa hónapig tartó árnyékok új birodalmam fölét!“

(Folyt. követe.)

UTAZÁS A TENGERT ALATT: „Isten veled nap!“

nyugyanon évben az amerikai Morrel, kinek előadása azonban nem igen megbízható, a 42-dik délkörön haladva, szabad síkvizet talált a 70° 14' alatt. 1825-ben az angol Powell nem tudott tulmenni a 62-dik fokon. Ugyanazon évben, egy egyszerű fókavadász, az angol Weddell a szélesség 72° 14'-ig fölment a 35-dik délkörön, sőt a 74° 26'-ig a 36-dik hosszúsági fokon. 1829-ben az angol Forster, a Chanticleer parancsnoka, birtokba vette a délszaki kontinentet, a hosszúság 66° 26' és a déli szélesség 63° 26' alatt. 1831-ben február 1-jén az angol Biscoe fölfedezte az Enderby-földet, a szélesség 68° 57' alatt, 1832-ben február 5-kén az Adelaide-földet a 67. szélességi fok alatt, s február 21-én a Graham-földet a 64° 45' alatt. 1838-ben a hírneves francia Dumont D'Urville, megakasztva a 62° 57'-nél a jegesek által, fölfedezte a Lajos-Fülöp-földet; két évvel később pedig, újabb déli utjában, január 21-kén, a szélesség 66° 30' alatti földet Adelia, s egy héttel rá a 64° 40' alatti Klára partjának nevezte el. 1838-ban az angol Wilkes a százdik délkörön a hatvankilencedik egyenközűig hágott föl. 1839-ben az angol Balleny fölfedezte a Sabrina-földet épen a sarkkörben. Végre

1842-ben, január 12-kén, az angol Ross Jakab, az Erebus és a Terror vulkánok lábánál, a keleti hosszúság 171° 7' és a déli szélesség 76° 56' alatt a Victoria-földet találta; ugyanazon hó 23-án a 74-dik egyenközüt érintette, a legdélibb pontot addig; 27-kén a 76° 8'; 28-kán a 77° 32'; február 2-án a 78° 4' magasságig hatolt. S a következő évben visszatérvén még egyszer, már csak a 71°-ig birt emelkedni... És ime én, Nemo kapitány, ma, 1868. márczius 21-kén, én eljutottam egészen a déli földszárhoz, a 90°-ig — s ezennel birtokba veszem a délszaki földet, mint a föld hatodik kontinensét.“

— „És ki nevében, kapitány?“
— „A magaméban, uram.“

S ezt mondva, Nemo kapitány egy fekete zászlót bontott ki, melynek szárnyára, arannyal egy nagy N. volt hímelve. Azzal az épen letűnő nap felé fordulva, melynek hunyó sugárai csókolták a láthatárt, fölkiáltott:

— „Isten veled, nap! Áldozd le, ragyogó fény! Pihenj le a szabad tengerbe s borítsa hónapig tartó árnyékok új birodalmam fölét!“

(Folyt. követe.)

Egyveleg.

— Amerikai városok. A világ gyakran bámulja ama gyorsaságot, melylyel az amerikai Egyesült-Államokban városok épülnek, termékenyen sivatagok dúsan termőföldökké alakítottak át. A mily gyors azonban az emelkedés, ép oly gyors a hanyatlás. Ezt is igazolják a bányavárosok, melyek a nyugaton csak addig virágoztak, míg az aranyosás valamit jövedelmezett. Ugyanezt láthatjuk most Pénnsylvániában. Pithole város alapítását gazdag petroleum-forrásoknak köszöné; hét hó lefolyása alatt a város már 15,000 lakost számlált, volt két színháza, voltak templomai, nagy törvényhatósági épülete, stb. De a mily gyorsan emelkedett, ép oly gyorsan hanyatlott e város nagysága. A petroleum-forrásokat bíró társaság czélszerűbbnek tartotta csöveket rakni a forrásoktól egész a tenger melletti rakodó helyig, mi által 4000 munkás keresetét vesztette és ez azt eredményezte, hogy a munkások másfelé fordultak munkáért; a 34 szálloda és 2000 lakház üresen áll és az előbbi élénk város már csak kilenc családnak szolgál lakhelyül.

— Czethal, mely egy hajót támad meg. Londoni lapok a „Minstrel King“ bárka kapitányának jelentését közlik, mely szerint az említett hajó 1874. május 19-én az 54° déli szélesség és a 85° nyugoti hosszúság között éjfél utáni 2 órától kezdve reggeli 6 óráig iszonyu nagyságu czethal által vétetett üldözöbe. A hal a hajót többször megrohanta, s midőn a czethal a hajó alá került, annak orrát 12—18 ujnyira emelte ki a vízből. Egy ízben kidobta helyéből a kormányt, mely alkalommal a kormánytartó két tengerész földre terített. A hajó legénysége ekkor ijedtetben előkeresett mindenféle sípót, dobót, meghuzta a harangot, megszólaltatta a ködkürtöt és kegyetlen lármat csapott, mire aztán a czethal otthagya a hajót. A megtámadott hajó 150 lábnyi hosszú és a czethal is majdnem ily hosszú volt, a hajó legénysége legalább 130—140 lábnyi hosszúra becsülte.

— Sajátosság végrendelet. Egy asszony a következő végrendeletet hagyta: „Mintán kutya volt leghűségesebb barátom, őt nevezem ki végrendeletem végrehajtójának, s egész vagyonomat rendelkezésére bízom. Az emberek ellen nagyon sok panaszom van. Nem érnek semmit sem erkölcsileg, sem physikailag. Kedveseim gyengék, hűtlenek és csalák voltak; barátaim kétszínűek és csalárdok. Minden élő lény között egyedül csak a kutyaiban ismertem föl a valódi jó tulajdonságokat. Tehát hadd örökölje minden javamat; s pénzemet azok között osszák föl, kiket kutya szeretni fog.“

— Páris legregyebb kávéházát, mely 1627-ben nyílt meg s az első nyilvános intézet volt, hol a vendégeknek ingyen tartottak hárlapokat, közelébb bezárták; a mult században Voltaire és Rousseau is jártak bele, egyszer pedig József császár is meglátogatta.

A svéd partokon.

III.

Göteborgtól Malmöig.

(A svéd iskolák. — Közlekedés Svéd- és Oroszország között. — Egy késő szeptemberi ut a Bálti-tengeren. — Svéd fogalmak a közlekedésről.)

Másnap az iskolákat látogattam meg. Ha Göteborgnak több iskolája nem volna is, mint a mennyit csak a Norra-Hamngatan nevű utca környékén láttam egy rakáson: méltán tisztelettel hajolhatna meg az utazó e mostoha föld lakói előtt.

A szép összhangzat, mely egész Svédországban tapasztalható, a nyugalom és megelégedés a boldogulással együtt a svéd közép-iskoláknak köszönhető. Alig volt város, — bármily kicsinyek is különben lakosságuk számára nézve ez egy nevezett svéd telepek, — melyben ne találtam volna egy-két tanépületet a többiek fölébe kiemelkedve, közepén terjedelmes udvarral, s az épület egyik végében gymnasztikai helyiséggel. Csak a svéd kormány által állított ily tanintézetek száma jelenleg épen száz, és így — Svédország lakossága 4.200,000 levén, — az ily iskolák aránya ugy áll a lakossághoz, mint 1 a 42,000-hez.

Az egész tanfolyam 9 év, az évenként tanításra fordított idő 36 hét. Egyik jellemző vonása ez iskoláknak: a gymnasztikával összekötött katonai gyakorlatok, melyek az 5-ik osztálytól fölfele hetenként 2 órán történnek, s melyek az iskolai év kezdetén és végén 10 héig egy kapitányi rangon alól levő tiszt által vezetettek, ha t. i. a gymnasztika tanára nem volt legalább 5 évig katonai. E czélra az államtól 13,500 ríchsdaler van a költség fedezésére utalványozva.

Az egész középiskolai tanfolyam végével elbocsátási vagyis érettségi vizsgát kötelesek tenni a tanulók, a mellett, hogy minden tanév végével nyilvános vizsgát állottak ki, melyről a kiállított bizonyítványok nyilvánosan olvastatnak föl.

A tanári kar a felsőbb iskolákban az igazgatón kívül 5—8 tanárból, s 7—17 segéd tanárból áll. A tanárok száma ugy áll a lakossághoz, mint 1 a 4023-hoz. Az igazgatók fizetése a felsőbb iskolákban 3500—4500 rdr.* az alsóbbakban 2500—3500; a tanároké 2000—4000, a segédtanároké pedig 1000—3000. E mellett az igazgatóknak mindenkor, de többnyire a többi tanároknak is szabad lakás vagy illó lakbér jár. Az államtól e czélra, t. i. a tanárok fizetésére 1,700,000 rdr. adatik ki évenként, vagyis mindenik középiskolára 17,580 rdr.

Az összes tanulók száma ez intézetekben a mult évben 13,022 volt, tehát minden 332 lakosra egy; s ezek közül minden 12 tanítványra 1 tanító esik.

Legjobbban mutatja azonban a tanügy iránti érdeklődést a svéd országgyűlésnek azon intézkedése, mely szerint minden község kötelezve van iskola számára alkalmas, egyszéles helyiséget kijelölni, hol testgyakorlatok is tartathatósanak, s azon vagy maga, vagy az állam költségén alkalmas tanépületet emelni. Hogy minők, mily fölszerelések lehetnek ezen épületek: arra nézve csak egy pár adatot kívánok még felsorolni. Az upsalai iskola-épület a telek vételárán kívül 300,000 ríchsdaler, melyből 208,000-be került az épület, 25,000-be

* Egy ríchsdaler = 67 ezüst krajczár, de a mi az ottani viszonyok között több értékű a mi 1 frtknál.

a melegítő és szellőztető készülék, 14,070-be a víz- és légszuszveteték, 25,000-be a butorzat; ezeken kívül 12,600 ríchsdalerbe az igazgatói lakás, tehát mindössze 320,000 rdr. — A szintén a közelebbi időkben épült norrköpingi iskola 293,000; a linköpingi 245,000; a göteborgi 237,000; a jönköpingi pedig 222,000 ríchsdalerbe került.

Még egy rövidke képet kívánok adni a svéd partokról.

Október utolja volt, midőn Stockholm-ból Oroszországba akarván átmenni, hajót kerestem a skeppsbrown kikötőben; de azon egyetlen kivételével, — mely a következő héten volt indulandó Helsingfors felé, s a melyre várakozni és e nagy kerülést tenni a beállott hideg idő miatt nem akartam, — egyetlen hajót sem kaphattam, mely Oroszországba vitt volna. A térképről tekintve, nem hinné az ember, mily távol van még itt a svéd partoktól Oroszország, — ha ugyan physikailag nem is, de legalább minden más tekintetben. Midőn Henschel vasúti kézikönyvében szintén csak az egyetlen stockholm-helsingforsi vonalat láttam megjelölve, nem akartam hinni, hogy a svéd és orosz partok között több közlekedés is ne léteznék az óriás Bálti-tenger hosszában. De Henschel nem csalt; hiába van ott Baltisport, Reval, Pernau, Riga, Libau, Memel s meg annyi más orosz kikötők: én bár valamennyi szállítási irodát végig jártam, nem voltam képes csak egy halzsír-szállító hajót is találni.

Nem volt mást mit tennem, mint az »Orion« nevű hajón vissza Malmö felé indulni. Utunk nagyobb részt a svéd partok hosszában vezetett. Este felé volt, midőn a Salt-sjön számtalan nyári lakokkal népesített szigetkék között végre Dolero előtt a sik tengerre értünk. Az eső csepegni kezdett, s a bálti szél metsző hidegen fűtyölt a vitorlák között. Azonnal gondoltuk, hogy mi következik. Éjjeltájon erős vihar kapott bennünket oldalba Oroszország felől, s oly erővel hánnya hajónkat, hogy e miatt csak szerdán délelőtt későn értünk Westerwick elé.

Utunk különben unalmas volt, a minő csak egy késő szeptemberi ut lehet a Bálti-tengeren. Én azonban szerencsémre csakhamar egy svéd admirallal, Sundewall ural ismerkedtem meg, ki mint jelenleg a karlskronai kerület kormányzója, szintén velünk utazott a hajón Stockholm-ból, és a ki — mint az iránta tanúsított nagy figyelemből azonnal észre vettem, — nagy tiszteletben áll honfiai előtt. S valóban csakhamar azután, a mint megtudták, hogy idegen vagyok, a körülállók többször fordultak hozzám azon kérdéssel: hogy tudom-e ki az, a kivel az előbb beszéltem? Az öreg ur különben a nélkül is a legkedvesebb egyéniségek közé tartozik, a mire elég jellemző bizonyíték lehet az, hogy midőn látta, miszerint minden éhségem dacára sem vagyok képes az általa kedvelt svéd koszthoz megszokni, s az édes irámhoz ép oly kevéssé izlik nekem, mint a mézzel sült kenyér és cukrozott halak temérdek válfajai, a hajón pedig nem lehetett mint a szárazon gymölcslélekkel segíteni magamon: midőn Karlskronánál kiszállottunk, maga gondoskodott rólam, s számomra egy csomó szőlőt vásároltatott össze további utamra.

A mint Gotland szigetirányába értünk, mind erősebben kezdett támadni a vihar; a tenger már délelőtt 10 óra tájon elkezdett »játszani«; szél még nem fű; de a végtelen láthatáron apró hófehér bárnykák jelennek meg, ide s tova futkosva a zöld mezőn.

Majd nemsokára elsötétedett; a vitorlák mind leszedettek, de hajónk mindig ferdén állt. A szél kelet felől fujt, s így mi a nyugotnak tartó hullámokon délfele haladva, folyvást oldalvást kaptuk a vitorlatokat. Hajónk elég terjedelmes jármű volt, de már két óra tájon mint könnyű labda tánczolt az elemek kezében. A fedélzeten a kormányoson kívül egyedül a kapitány és én maradtam, a ki egy életmentő csónakra ülve s egy sodronykötélbe kapaszkodva, régi tapasztalatom szerint meglovagolni igyekvém a tengert. T. i. még az északi tengeren tett utazásom alkalmával tapasztaltam, hogy a tengeri betegséget tulajdonképp a lökések váratlansága idézi elő, úgy hogy ha a hajó minden következő mozdulata felől előre tájékozhatjuk magunkat: talán legbiztosabban megmenekülünk azon oly igen kellemetlen bajtól, mit tengeri betegségnak neveznek; a mit az is látszik igazolni, hogy még a legnagyobb viharokban is, midőn a matrózok is elbódulnak, a kormányosnak és kapitánynak rendesen sikerül megmenekülni e bajtól.

Másfél nap óta hányt-vetett már a szél s labdázott a hullám bennünket, midőn pénteken délután két óra tájon szépen kistűtött a nap; s mint a kapitány térképén észre vettem, még mindig csak a falsterbói fok irányában állottunk, a mint Bornholm szigete felől kelte, nyugot felé egyenes vonalba tartottunk: holott a »Sverige Communication« című lapban közöltetni szokott hivatalos közlekedési hirdetések szerint az »Orion«-nak nehány óra mulva már Malmöben kellett volna lenni; s én ép erre számítva indultam vele, hogy szombaton reggel az innen induló »Oszkár« porosz postahajóval Stralsundba menjek vissza.

Midőn ez iránt kérdést tettem a kapitánynál, az egész nyugodt lélekkel felelte, hogy igen, a rend szerint nemsokára már Malmöbe kellene lennünk, azonban akkor nem lett volna szabad Karlskronában megpihenni; s ha tudta volna, hogy valakinek ily sietős dolga van, nem is tette volna azt. Most tehát nem levén más mit tenni: sebesebben próbálta hajtani a hajót, hogy talán holnap reggel uton találhassuk Skanör körül az »Oszkár«-t, melyre azonnal átszállítástomat kértem. De a hullámok még mindig nagyon voltak, úgy hogy a hajót nagyon rongálta a gyorsított menet; le kellett tehát mondani szándékomról, s megadva magamat sorsomnak, élveztem azon leirhatlan kedves jelenetet, melyet a viharment délután nyújtott a még mindig háborgó tengeren.

A különben is csekély számú utazó közönség legnagyobb része még mindig alétlan feküdt a kabinokban, s így én a bár csipős hideg szélű, de gyönyörű napfényes délutánt is csaknem egyedül töltöttem a fedélzeten. Ujra fölültem a viharban megszokott helyemre: az életmentő tartó sodrony-kötélbe, ép úgy mint tegnap, midőn annyiszor végig mosott itt a fölcsepő hullám, s fejembe huzva kalapot, melyen kivirítani kezdett már a bevett

Statistikai jegyzetek.

A Krupp-féle aczelöntő- és gyártelep óriási terjedelméről érdekes statisztikai adatokat olvassunk. E gyártelep 1810-ben alapított s jelenleg első helyen áll egész Németországban. A munkások száma 16,000 és 730 hivatalnok. 1873-ban felhasználott 500,000 tonna kőszén, 125,000 tonna coaks, 113 millió köbláb légszész. A telep egyes részeinek egymás közt s egésznek a vasúthálózatallal való összeköttetését 7 mérföldnyi, gőzmozdonyu vasut eszközli, melyen 3 mozdony és 270

teherkocsi jár; van külön távirtda is 30 állomással. Van a telepen egy szálloda, három sörház, egy gőzmalom, 206 tisztai lakás és 2948 munkáslakás és két kórház, vegyészeti laboratórium, fényképterem, könyvnyomda stb. A különböző olvasztó kemenczék száma 1583; továbbá működik 286 gőzgép és 71 gőzkalapács. Nyers vas havonként 10 millió kilogramm termeltek. A szükséges nyers ércz biztosítása végett Spanyolországban nagy bányákat vásároltak.

— Európa főbb államainak állományai. Egy statisztikai kimutatás a lótenyésztési állapotokat

előtűntetve, a következő számadatokat nyújtja. Oroszországban (Lengyelországot is ide értve) van 15 millió 500,000 darab ló; Ausztria-Magyarországban 3.100,000; Franciaországban (Algirt ide nem számítva) 3.000,000; Angliában 2.600,000; Németországban 1.100,000; Spanyolországban 650,000; Olaszországban pedig 520,000 darab. — Hány eke van hazánkban, azt a statisztika így mutatja ki: Magyarországon van 517,394 vas és 342,436 faeke, Erdélyben pedig 3967 vas és 177,049 faeke. Tehát összesen van 1.040,846 ekénk.

CALDERONI és TÁRSANAL Budapest, miatyánk-utca, kapható: SZEMLÉLETI GYŰJTEMÉNY A MÉTER-RENDSZER MEGISMERTETÉSÉRE.

ISMERTETVE VAJDAFY ERNŐ, a budapesti VII. kerületbeli polgári leányiskola igazgatója által. All ezen gyűjtemény: 1. Egy méterűrből háromféle méteri és egy bécsi hüvelyk beosztással. 2. Egy fából készült szétszedhető decimeter koczkából. 3. Egy úres bádógból készült koczka decimeterből. 4. Egy bádóg liter edényből, melyen egyszersmind az itező összehasonlítása is szemléltetve. 5. Egy bádóg deciliterből. 6. Egy bádóg centiliterből. 7. Egy koczka alakú bádóg milliliterből. 8. Egy sárgarézs gramm súlyból. 9. Egy sárgarézs dekagrammból. 10. Egy vas hektogrammból. 11. Egy vas kilogrammból. 12. Egy Vajdafy Ernő igazgató által szerkesztett magyarozó szövegéből. Ára csomagolással együtt 4 frt 50 kr. Egyes magyarozó szövegnek ára 10 kr.

A „Franklin-társulat” magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvtárnál kapható: BENICZKY IRMA. A NŐK HIVATÁSA. (8-rét, 248 l.) Fűzve 1 ft 20 kr.

ISKOLAI TANKÖNYVEK, melyek Kilián Frigyes m. k. egyetemi könyvtáros kiadásában (Pesten, váci-utca Drasche-féle házban megjelentek: 375 (1) Balassovits L. Német-magyar olvasókönyv. 3 kiadás. Kőve 70 kr. Curtius görög nyelvtana I. rész. 5-dik kiadás . . . 1 ft. — II. rész. Mondattan. 3-dik kiadás . . . 1 ft. 20 kr. Diener E. A magyar birodalom földrajza 2. dík kiadás. Térkép, . . . 60 kr. — Erdéschreibung von Ungarn. 2- te Auflage mit 1 Karte 60 kr. — Zsilinszky Magyarország történetének tankönyve. 6. dík kiadás . . . 60 kr. — Hanthó, Geschichte von Ungarn . . . 50 kr. — A keresztény vallás története 2- ik kiadás . . . 60 kr. Dlhányi Zs. Olvasókönyv a gymnázium és reáltanodái I. és II. oszt. sz. 3-dik kiadás . 60 kr. Miháfi J. Vázlatos magyar irálytan, különös tekintettel a levélírára, prózái és költészet példatárral, valamint irály-feladványokkal . . . 1 ft. 20 kr. Nendtvich K. A végtag alapelvei, a tudomány újabb nézetei szerint 140 fametszettel 3 ft. 50 kr. Otto-Rayé. Francia nyelvtan. I. rész. 3-ik kiad. Kőv. 1 ft. 20 kr. II. rész. Kőve . . . 25 kr. — II. rész. Kőve . . . 50 kr. — Ujhöldi és szombati muszaf ima . . . 25 kr. Röser J. Az egyszerű könyvteltan . . . 70 kr. Schenkli. Görög elemi olvasókönyv Curtius nyelvtanához. 4-dik kiadás . . . 1 ft. — Olvasmányok Xenophon Anabasisához. Jegyzetekkel és szó-tárral . . . 80 kr. Schulz. Kisebb latin nyelvtan. 4-dik kiadás . . . 1 ft. 20 kr. — Kiss Gyakorlókönyv a latin nyelvtanhoz. 4-dik kiadás 1 ft. Somhegyi P. Világtörténet, felgymnáziumi használatra I. köt. Ó-kor. 7-ik kiad. 1 ft. II. köt. Közép-kor. 6. kiad. 1 ft. III. köt. Új-kor. 4-dik kiadás 1 ft. 20 kr. Székács J. Keresztény vallás. 4-dik kiadás Kőve . 70 kr. Tarnóczy T. A magyar irodalom története: I. kötet. Ó-, 6., közép és újkor . . . 1 ft. II. kötet. Legújabb kor 1 ft. Trautwein N. J. Magyar olvasókönyv, algymnáziumok és reál-tanodák számára. III. rész. 4-dik kiadás . . . 90 kr. Warga J. Magyar nyelvtan. I. rész. Szótan. 6-dik kiadás . 50 kr. II. rész. Mondattan. 4-dik kiadás . 50 kr. Zimmermann J. Irálytan. A gymnáziumi ifjú ág használatára. 2-dik kiadás . . . 35 kr. Zsilinszky M. A magyar kőltészet és szókincs kézikönyve. A költői és prózai irály elméletének vázlatja, a magy. irodalom remekeinek minemének és fajok szerinti rendezett válogatott példái, s az illető irók rövid éle-irataival, fótanodái és magánhasználatra. 570 lap, nagy 8-rét . . . 2 ft. 50 kr. — Az egyetemes történelem főbb eseményei, életrajzi vázlatok: I. rész. Ó-kor 2. kiad. 80 kr. II. r. Közép- és új k. 2. kiad. 80 kr. — Keresztény hit- és erkölcs-tan. Főgymnáziumi és főreál-tanodái protest ifjuság számára . . . 50 kr.

FOGL D. és TÁRSA

vászon, shifon és fehérnemű gyára, váci-utca és kishíd-utca sarkán 5-ik sz. alatt, a „vastuskóhoz” cimezz e. Utánvét mellett bámulandó olcsó áron küldözük szét minden irányban s mindenféle választékban saját gyártmányainkat, u. m. rumburgi, irhoni, czernavaszon, shifon, kanevas és eslnaválból készült fehér ruhákat urak, urnók és gyermekek számára, különféle áron, szorosan ragaszkodva a megrendeléshez. Vászon url ingek, sima kereszt és himzett mellet 2 ft. 6 ft. Shifon url ingek, sima, kereszt és himzett mellet 1 ft. 50 krtól 5 ft. Színes ingek 1 ft. 50 krtól 2 ft. 50 krig. Oxford-ingek (új minta) 2 ft. 3 ft. Magyar és német szabású gatyák 1 ft. 20 krtól 2 ft. 50 krig. Sima vagy himzett vászon és shifon hölgy-ingek 1 ft. 20 krtól 1 ft. 7 ft. Paiket, piquet vagy z-inórolt alszoknyak vagy felszoknyak himezve 2 1/2, 4, 5, 6, 7 ft. Hölgy-gatyák minden választékban 1 ft. 20 krtól 3 ft. Sima, himzett vagy fölciczomozott felöltők 1 ft. 50 krtól 3, 4, 5, 6 ft. Rövid labtuy és térdharisnyak, tucatzta 3 ft 50 krtól 12 ft. Valódi vászon-zsebkendők, 1/2 tucatzta 1-4 ft. Patyolat, vászon vagy színes zsebkendők, 1/2 tucatzta 1 ft. 20 krtól 4-5 ft. Nyakállérok, kézelők, nyakkötők, bámulandó olcsó gyári áron. Megrendeléseknél tessék a nyak szélességét jelezni, vagy mintát beküldeni. Azonkívül tisztítás végett: mindenféle rubaneműk elfogadtatnak és a nemtetsző árak beszereltek. Fogl D. és társa, Budapest, a váci-utca és kishíd-utca sarkán 5. sz. a.

HETI-NAPTÁR.

Table with columns for dates (Hónapi és hetinap), religious observances (Katholikus és protestáns naptár, Görög-ország naptár, Izraeliták naptár), and days of the week (Nap, Hold). Includes dates for September 6-12 and corresponding religious events like 'Zachariás', 'Vida', 'Titus', etc.

Tartalom.

Polgár Mihály (arckép). — Oh mondj egy kis helyet... — A kilencedik, III. — A görög vasipar (képpel). — A teremtés történelme (képpel). — Utazás a tenger alatt (folyt. képpel). — Egyveleg. — Melléklet: A svéd partokon, III. — A kolozsvári dalnőpely. — A hétről. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyetemek, — Egyház és iskola. — Közlekedés. — Mi újság? — Halálozások. Szerkesztői mondánivaló. — Sakkjáték. — Statisztikai jegyzetek. — Heti naptár. Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. czukor-utca 11. sz.)

HIRDETESEK.

BUDAPEST, bécsi-utca 5-ik szám. LIPTAY PAL és TÁRSA ajánlják a közeledő idényre a legújabb divatu nadrág és posztó kelmékkel felszerelt raktárukat, a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítetnek. 362 (2-3) Minták ingyen és bérmentve.

Kisérletül! Miltóttassanak kis megrendelést tenni gyönyörű NŐI ruhakelmékből igen jutányos áron! HAMBURGER ADOLF hölgy-divatrua üzletéből. PEST, urly-utca 8. szám. A postaposta költészen. Minták kívánat szerint ingyen és bérmentve küldetnek. 207/47 60)

LÖRINCZ ISTVÁN, LÁBBELI GYÁRNOK Budapest, országut 19-ik szám, ajánlja férfi-, női- és gyermek-lábbeli gyártmányait, melyekkel az 1872. évi kecskeméti országos kiállításon bronz-, az 1873. évi bécsi világkiállításon pedig érdem-érmét nyert. Különösen a bekövetkező őszi és téli idény alkalmára igen kitűnő és jó vízhatlan bagaria-csizmák is készítettnek.

Az élet legfőbb java a jó egészség! American-Pills by Boldt Boldt egészségi labdaccai vértisztítási labdacok. E labdacok sokszoros alkalmazását és sokszoros magasztalást vivtak ki. Ajánlhatók e labdacok a vér tisztítására megelőző betegségek után; a fölösleges és rossz nedvek eltávolítására (növekvő testgyarapodásnál kevés mozgás mellett); továbbá oly egyéneknek, kik rossz emésztésben, savanyú felbőfögésben, élvágytalanságban, szédülésben és vérerőtlenségben szenvednek. E labdacok különös ajánlatot érdemelnek a gutallásra hajlamos utató egyéneknek. Egy doboz 65-70 labdacsa 1 ft. 50 kr. (10 kr. több.) Központi kárháza: Droguerie medlelnale. Boldt A. H. Genfben (Helvetia). Valódián kapható: Pesten: Török József gyógyszerész és főköldeményező Magyarországon számára, király-utca 7. szám, és Farmágyi Ferencz gyogytárában, Srechenyi-tér 26. sz. Budán: Wlasek E., Szegeden: Kiss, Sz. Fehérvárott: Dieballa Gy., Egerben: Köllner, Temesvárott: Pecher, Brassón: Fabik, Kolozsvárott: Wolf, Bécsben: Kozdera J. am hoben Mark 12. gyogyyszer-üz. uraknál. 217 (32-0)

Farkas H. és társa Budapest, váci-utca 16. szám ajánlja dúsan felszerelt női ruhák és felöltönyök, továbbá diszöltönyök, utazó- és séta-öltöny raktárát a legolcsóbb árak mellett. Mérték szerinti megrendelések legrövidebb időben teljesítetnek és kívánatra minták ingyen és bérmentve megküldetnek. 363 (1-12)

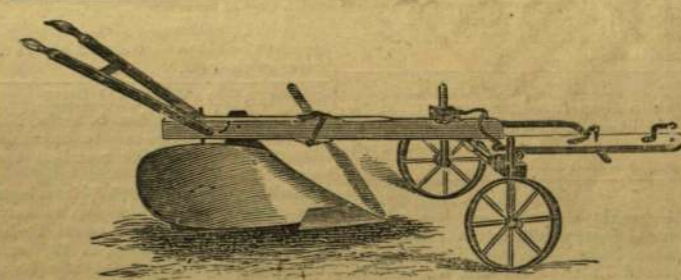
Bizonyítvány. Alírótt, mint a laozházi reform. egyház lelkesze, ezenel bizonyítom, hogy Steinerich Lipót orgona-művész ur, a laozházi egyházban levő 18 változatos orgonát, — mintán az évek óta soha tisztítva nem volt s az őszhangzat teljesen elromlott, — a legjobb állapotba hozta s szakértők véleménye szerint az orgona csak olyan jóvá vált, mint új korában lehetett, minélfogva említtet orgona-művész urat, mint a ki igen jól s e mellé még jutányosan dolgozik, az illetők figyelmébe melegen s jó lélekkel ajánlhatom. Kelt K. Kun-Laozházán, az 1874. évi augusztus hava 29-dik napján. Könyves Tóth Kálmán, ref. lelkész. 371 (1-3)

Rendkívüli! jutányos áron kaphatók gyönyörű selyem és ruhakelmék DÉTSCHY és WEISSBERGER női divatrua üzletében Budapest, bécsi-utca 2/a sz. Minták kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek. Megrendelések gyorsan és pontosan eszközöletnek. 352 (3-25)

Nyári idényre! Barége, Mozambique és Ecu . . . 30-40 krig. Selyem Grenadine sima és csikos . . . 50-80 » Gasiere dúsgazdag választékban . . . 30-90 » Francia Jaconats . . . 25-35 » Crettonek és Calicok . . . 25-35 » Satinék és Foulard aprék . . . 30-70 » Csikos selyem szövetek minden színben 1 ft., 1 ft. 40 kr. Sima Pult de soie . . . 1 » Fekete . . . 1 » 30 » Gros Failles . . . 1 » 80 » Színes . . . minden színben . . . 2 » Irish selyem Popelinek . . . 1 » 10 » Angol Lusterok . . . . . 1 » 35 » Bátorak vagyunk az igen tisztelt hölgyeket arra figyelmeztetni, hogy egy nagyobb mennyiségű divatruak, különösen selyemszövetek megvételével lehetőségess válik a fentebbi czikkeket bámulatos olcsó áron eladhatni. Mély tisztelettel Sgalitzer és Schönfeld, Budapest, bálvány-utca 1. sz. 312 (41-20)

Örök hálával tartozik családom Orlicé R., tanár urnak - Berlinben, Wilhelmstrasse 125 - egy említett lotto tekintélytől kapott jártékutatisának folytán, melylyel egynehány hét mulva egy jelentékeny terno nyereményt elértem. Buda. Berger C.

Növeldei ertesítés. A növedékeknek intézetembe a jövő 1874/5-dik tanévre rendszeresen beírása történik f. évi okt. 1-ső napjától kezdve 7-ik napjáig; előleges jelentések addig is örömmel fogadtatván. Fölveszem pedig a növedéket, ha 6 évesnél korosabb, és vagy elemi oktatásban részesülni, vagy közvetlen a vacsora és radiokolára előkészített, vagy a gymnasium 6. alsóbb osztálya közül bármelyikre belépni kíván. Lehetnek e növedékek: 1) Benakók, kik a nevelés és oktatás mellett teljes ellátást az intézetben nyerne. 2) Bejárók, kik csak a tanítás óráira jelennek meg az intézetben. 3) Ugynevezett félko-atosok, kik a tanításra reggel bejövén az intézetbe, délelben ott étkeznek; szünőrákat, nevelői felügyelet alatt, a benakókkal töltik; s így végzik a naponta tetémi sokot friss légen járkálást is: aztán, vagy a délutáni tanítás után mindjárt hazameg, vagy közvetlen a vacsora előtt hagyják el az intézetet, ott végezvén előbb este 6-8 óra közt, felügyelet s illetőleg segély mellett, másnapra föladott teendőiket is. Részletes fölvilágosításul, s kívánatra az intézet programjával, kész szívvel szolgát fölvalóltében helyettesem Barzó József intézeti tanár ur Budapestben, czukor-utczában 6. szám alatt saját házában, Szönyi Pál, m. k., királyi tanácsos. 380 (2-3)

Gubicz András utóda gazdasági gépyára Budapest, Lipót-utca 41. szám. A közlegő szántási idényre bátorodom a t. cz. gazdaközönség figyelmében az általános elismerésben részesült Gubicz féle ekéket ajánlani, az árak a körülményekhez képest mérsékelték, s egyes eszközök is szivesen szolgálok. Ajánlom egyszersmind magtakaró és kettő s ekéimet, boronákat, rőtörőket, szeceksavagó és egyéb gazdasági eszközöket, k kívánatra árjegyzékkel bérmentve szolgálok. 3885 (1-3) Tisztelettel Gubicz László.

OTTLIK GYULA, köz- és váltóüggyvéd, irodája nádor-utca 4-ik sz. alatt, fölvállal: „a törvénykezési, közigazgatási, pénzügyi és különösen adó ügyeket; „bűnügyekben nyilvános védelmezéseket teljesít; „ingatlanoknál el- és bérbeadását eszközli; „ingatlanokra vidéken és helyben olcsó kamattal mellett kölcsönöket szerez.” Budapesten székelő miniszteriumoknál, kuriánál, kir. törvényészeknél, kir. járásbírósgoknál képviselőket elvállal; ezeknél, valamint országos intézeteknél, bankoknál, cs. kir. katonái és kir. honvédségoknál folyamatban levő ügyek állásáról azonnal szerez és ad ertesítéseket, és e helyütt benyújtandó iratok, folyamodványok szerkesztését fölvállalja; „peres ügyekben információkat utatásai szerint teljesít.” Különösen vidékről Budapestre érkezett vagy ide fölutazni szándékozók földmiveseknek és iparosoknak fentebbi irányban tanácsot ad, és azoknak ügyeit — az utazási költség és egyéb kiadások megtakarítása szempontjából — fölvállalja és gyorsan elintézi. Félnapl eljárásért 3 ft., egy napért 5 ftot számít föl. Díjazott levelek azonnal elintéztetnek, és a kellő ertesítés 24 óra alatt ajánlja megküldetik. E téren gyors és pontos szolgálatát a t. cz. közönségnek és vidéki kártársainak ajánlja, — és azokat fölkéri, miként irodáját bizalmukkal tiszteljék meg. 364 (1-3)

A „Franklin-társulat” magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvtárnál kapható: Uj olcsó és teljes kiadás négy kötetben. Kisfaludi Kisfaludy Károly minden munkái. A Kisfaludy-társaság megbízásából szerkesztő Toldy Ferencz. Hatodik Összes kiadás. Négy kötet fűzve 4 ft. Vászombá kötve 5 ft. 60 kr.

Gyors és biztos kiirtása a patkányok és egereknek, az ó Felsőleg első Ferencz József császár által egy kizárólagos szabadalommal kitűntetett patkányméreg által, mely valódi minőségben kapható: Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyogyyszerész urnál, király-utca 7. sz. — Továbbá a birodalom legtöbb fő- és mezővárosában. Ára egy darabnak 50 kr. a. é. 303 (7-9)

BUDAPESTI KALAUZ.

37-dik szám. ELŐFIZETÉSI FÜLTÉTELEK: A Vasárnapi Ujság és Politikai Újdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Újdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft. XXI. évfolyam.

BIRDETÉSEK DIJA: Egy ószozr hasabozott petit sor, vagy annak helye egyeztetéssel 15 krajczár, többeszi irgatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj kitűn minden irgatás után 30 krajczár. Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket előlóg Becsben: Haasenstein és VoglerWallischgasse Nr. 10, Moosé R. Seilerstráste Nr. 2 és Opellik A. Wollzeile Nr. 22.

PAP GÁBOR.

Hó 20-kán fog megtartni Komáromban a dunántúli helv. hitvégházkerület új szuperintendensének tinnepélyes beigtatása. Előde, az érdemekben gazdag Nagy Mihály* agkora gyöngülttségöl indittatva, még életében lemondott terhes hivataláról s nyugalomba lépett. Öt kérte föl az egyházkertület utódja beigtatására, de az öreges elgyöngültsege nem engedte s szép ritka tisztelet (hogy egy szuperintendens — saját utódját igtassa be!) teljesítenie s így azt, a helv. hitvégháznek ez idő szerint legidősb szuperintendense, Thörök Pál fogja teljesítenie.

A beigtatandó új szuperintendens Pap Gábor, vilonyai lelkész, ereje teljében levő, még ugyszólván fiatal férfú, kinek ez alkalomból arekzeptelt bemutatni s azt élet-rajza főb vonásaival kísérni, olvasóinkra nézve érdekesnek tartottuk.

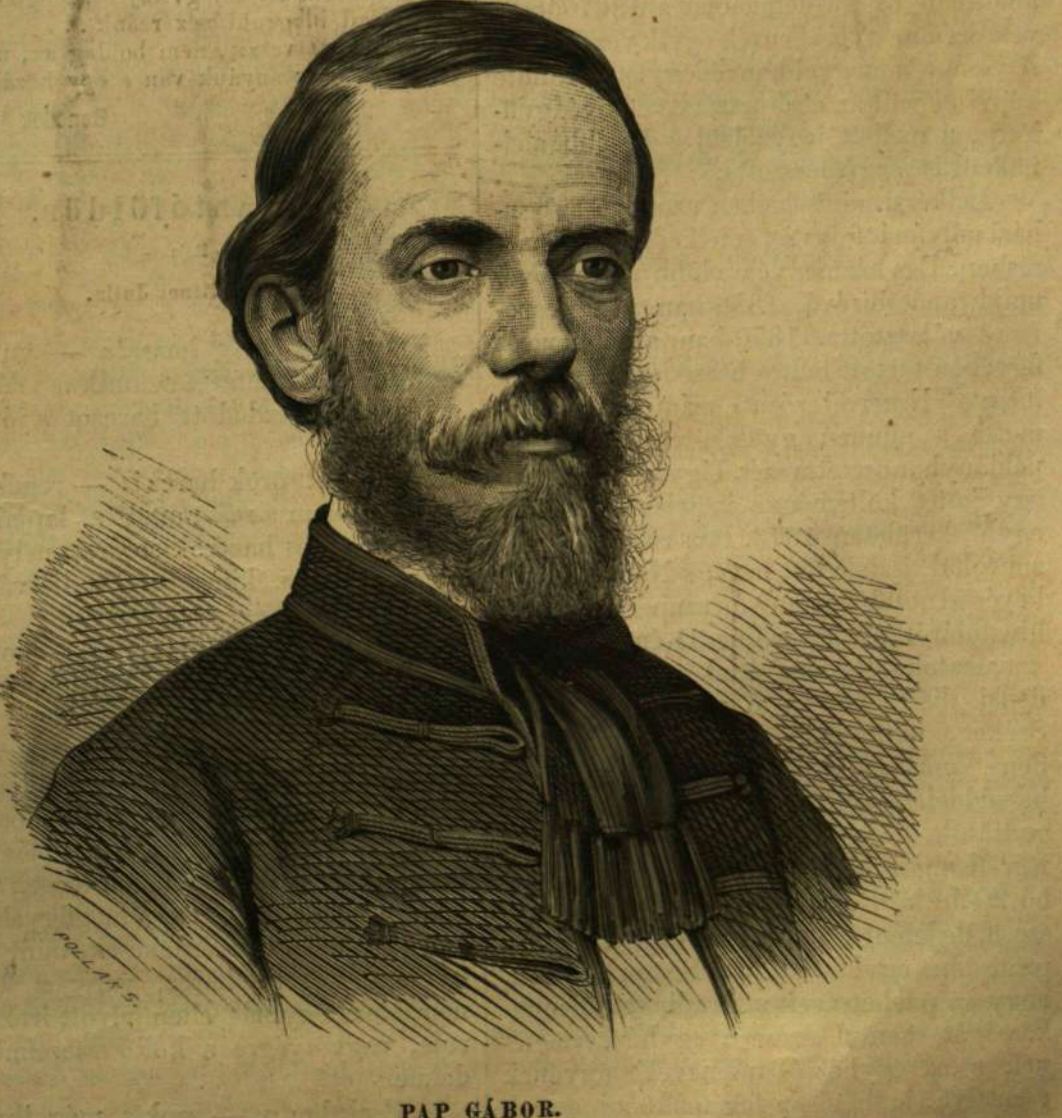
Pap Gábor 1827. szeptember 10-kén született Veszprém megyében, Vilonyán, hol édes atya Pap István, a későbbi vámosi lelkész s veszprémi főesperes, a hírneves tudós és egyházi író, akkor lelkészkedett; édes anyja, Oláh Klára, megérte fának a protestánsoknál legnagyobb s legtiszteltesebb egyházi hivatalra emeltetését.

A »Vallásos egyesülés idejé«-nak magas szellemű szerzője, ki ez eszményi irányzatú művével nemcsak a hazai, de a külföldi tudós világ figyelmét is magára vonta, eszméi magasságából le tudott szállani a néphez, mint számos kötetre menő egyházi beszédei, imái s egyéb papi dolgozatai bizonyítják, melyek a protestáns egyházi irodalomban a legnépszerűbbek közé tartoznak s máig főntartották magukat a közhasználatban. De le tudott nereskedni a gyermeki észhez is s mint nemrég Molnár Aladár életrajzában is említtettük, nagy előszeretettel és sikerrel tanított tehetséges ifjakat az iskolai tantárgyakra. Házánál egész kis iskola gyűlt össze. A vidék és megye előkelő családjai közül többen a tudós lelkész vezetése alá adták fiaikat, az iskolai felsőbb pályára való előkészítés végett.

Lásd arekzeptét életrajzát a »Vasárnapi Ujság« 1865. évi 2-ik számában. — Szerk.

Pap Gábor is ezek között, édes atya közvetlen vezetése alatt, végezte a gymnasium öt első évenek tantárgyait s eleven esze és tanulási kedve mindenik tantárgyban, de különösen atya kedvenc tárgyaiban, a klasszikai nyelvek- és irodalmokban, már Pápan az ifjusági önképzőkör írott közlönyét, a »Koszorú« szerkesztette s első szengéi, melyekben a költészet s szép próza iránti hajlama már korán mutatkozott, ebben jelentek meg. Most azonban Kovács Pál győri »Házánk«-jában s a Jókai és Petőfi által szerkesztett »Életképek«-ben is jelentek meg dolgozatai.

A forradalom kitörése a lelkes, és hazájáért s a szabadság eszméiért lángoló

PAP GÁBOR.

ÁGYÁRUK. Steinschneider Jakab, bálvány-utca 5. szám.

AGYAGÁRUK. Brxa János, Buda, Tabán, kereszt-utca 689. sz. a. svéd-, salón- s mindennemű szagkályhák a legújabb válszésekben.

ÁSVÁNYVIZEK. Páskuty L. Erzsébet-tér. Mindenféle forrás- s kútföldi ásványvizek é forrás-termezők legújabb raktára; mindenkor friss minőségben.

BÁDÓGOS-ÁRUK. Deutch L., 3 koroná-utca. Fűdő- s ülökádák, zuhanykészlők, kerti feokendők, kerti lámpák s legújabb szerkesztű kézfűzőgépek.

BANK-ÉS HITELINTÉZETEK. France-magyar bank, Ferencz József-tér.

BANK-ÉS VÁLTÓ-ÜZLETEK. Glatz, Holzwarth és Schubert, Pest, V. Diana-fürdő; mindenféle részvények, állampapírok s sorozatok bevéskálás- és eladása. Vidéki megrendelések pontosan s gyorsan teljesítettek.

BIZTOSÍTÓ INTÉZETEK. Anker, éle- s járadék-biztosító társaság, régi számla Lika-ház; biztosított tők 103 millió ft, jótállási tőke 25 millió ft.

BŐRÖNDÖS-ÁRUK. Schön József, nádor-utca 11. sz. a. mindennemű faska-készítmények, díszes bőröndök, levél- s pénztárcák stb. a legújanyos árakon.

BUTOROK. Glogovátz Ferencz, káplós, rostély-utca 6. sz. a., a Károly-kaszárnya épületben Nagy butoraktár.

BUTOROK. Herold J. nádor-utca; a legszebb butorok nagyzerű raktára igen olcsó árakon.

BUTOROK. Mayer J. kishid-utca 4. sz. a., végöladás előlálási árakon.

BUTOROK. Pollák Zsigmond, nádor-utca 17. sz. butor-csarnok mindennemű fa- és szőnyeg-butorok dús felszerelt raktára.

CEMENT-GYÁR. Benkó Károly, központi igazgatóság, Pest, hatvani-utca 3. sz. földszint; legkittűbb kövérmezé saját vöröszelgyárából, olcsó árért.

CEMEGEK. Szenes Ede, Dorottya- és Wurm-utca sarkán; mindenféle bel- és külföldi sajtok és leantaszerek. Csiznok, kávé, rizs és minden más fűszerárak. — Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek.

CSPÍKÉK ÉS FÜGGÖNYÖK. Szilárdy Béla, Pest, kigyó-utca 2. sz. a. szőnmospékék és függönyök nagy válszésekben.

CZIKKEK, ÉPÍTÉSZETI CZÉLOKRA. Springer és Sterne, Tükör-palota; angol majolica-táblák szobapadlatokhoz a felszegegyezésre, fűrdőszobák stb. zinkálművények, szőkőkutak, szobavá-irók és szobaszállítottok.

CZIPÓÁRUK. Temesváry Gusztáv, király-utca 17. sz.; legújanyos urali-, női- és gyermekcipőraktár olcsó árakon.

CZUKRÁSOK. Kagler J. m. k. udvari szállító, régi színház-tér.

DISZMŰÁRUK. Bazár Guttman, hatvani-utca a »Zrínyi«-ház, eszerekre menő áruccikkék 5 krtól 30 krtig darabonként.

KAZÁNGYÁRÁK. Kammermayer M., rózsátér 4. sz. Gőz-készítők és kazángyár; berendez- és kőszíj-árak, szőrfűzők, festőműhelyek, gőzfűrdők a minden ipartelepítvények.

KEZTYŰK. Politzer M., Deák Ferencz-utca; válszékősraktár mindennemű keztyűből hőlgyek urak számára. Sérvkötők.

KIRÁNDULÁSOK. A regényes budai heggyekbe kocsi, budai közúti vaspályán vagy pedig az új fogas-kereklő vauon.

KIRÁNDULÁSOK. Vendégülk ugyanott: az »Eötvös-villa«, »Ficzán«, »Disznófej«, »Szép Juhász-tér«.

KIRÁNDULÁSOK. Lippómező, a szép Helendik a budai közúti vaspályával — Vendégülk: »Margit-sziget«, gőshajdó; kiszállók helyek; plébániá templontér és felső Danosor Pesten; Rákcs-város és bombárt Budán.

KIVITELI PALACZKSOR. Dietrich és Gottschlig, Décher Antal arófűrdők főraktára, váci-utca 14. sz. Kicsinybeni eladás régi posta-utca 11. sz.

KOCSIGYÁRÁK. Schönag J., orogut 30. sz. a. Phaeton, kocsik, bromo- s kőnyű kocsik nagy készletben, a legújabb minia szerint.

KÓFARAGÓ MUNKÁK. Zach József kőfaragó-mester, új vásár-tér 33. sz. Kőfaragó munkák nyílt- és zárt-alkalmazások, gránit-, márvány-és homokkőből emlékszobrok és sírkövek.

KÖNYVKERESKEDÉSEK. Kálmán Frigyes, magyar kir. egyetemi könyvtáros, váci-utca, Calderoni és Tarsas mellett; bel- és külföldi irodalom.

KÖNYVNYOMDÁK. Franklin-Társulat, magyar irodalmi intézet s könyvnyomda, egyetem-utca 4. sz. a.

KÜLFÖLDI ÜGYNÖKSÉGEK. (Consulátusok.) Belga: Hungaria-szálloda. Dánország: király-utca 29. sz.

KÜLFÖLDI ÜGYNÖKSÉGEK. Németalföld: kétéas-utca 15. sz. Németbirodalom: országút.

KÜLFÖLDI ÜGYNÖKSÉGEK. Spanyolország: nádor-utca 25. sz. Svájc: Buda, hatvani-utca 588. sz.

KÜLFÖLDI ÜGYNÖKSÉGEK. Törökország: ísz-utca.

KÜLFÖLDI ÜGYNÖKSÉGEK. Szemmel és Mayer, váci-utca. Szivarok.

LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK. Dittmár R., fűdő- és nádor-utca sarkán. A legnagyobb válszésekben petróleum- és olajlámpák, legújanyos árón.

LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK. Állatkert, közlekedés társasokkial. Bemenet 30 krt.

LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK. Budapesti váralpota, a várföldügyelőség közbenjárása mellett.

LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK. Nemzeti múzeum, országút; az egyes termek 9-ótl 1 óráig nyitva vannak. Hétfő: régiségek, kedd és szerda: képtár, csütörtök: természetgyűjtemény.

LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK. Városi vigadó, Deák Ferencz-utca. Bemenet 20 krt.

LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK. Heinrich-féle világhírű kád-, zuhany-, kő- s gőzfűrdő.

LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK. LÁTSZERESZÉK. Calderoni és társas, váci-utca. Mindennemű optikai csikkék, a legfinomabban előállítva; pápaszemek arany-, ezüst- s teknőszeműkkel s foglálványal; táv-és színház-csók.

LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK. LÉGNYOMÁSÚ TÁVIRDÁK. Ohm C. O. Pest, József-tér 15. sz. a.; előlóg légnymású, valamint villanyos házi- s szoba-távirda-berendezéseket, a legújanyosabb kivitelű, méltányos feltételek s több évi jótállás mellett. Árjegyzékek s kimutatások ingyen szolgáltatnak ki.

MALOMSZERSZÁMOK ÉS GÉPEK. Grossmann J. Pest, váciút 31. sz. Francia kova-malomokvek szokások Átméretben, malomszerszámok, közszűrők, hajószűrők, búkköny, konkoly s vadász elválszó gépek, svájci selyem szita-szövetek nagy raktára.

MÉTERMÉRTEK ÉS RENDSZER. Calderoni és társas, (miatványk-utca). Szemlélet gyűjtemény a méter-rendszer megismertetésére. — Lásd a hirdetései rovatot.

MÉTERMÉRTEK ÉS RENDSZER. Gárg István, hatvani-utca 16. szám. Gárg István, hatvani-utca 16. szám. Gárg István, hatvani-utca 16. szám.

MINISZTERIUMOK. M. kir. miniszterelnökség: Budavár, gróf Sándor-palota.

MINISZTERIUMOK. M. kir. honvédelmi miniszterium: Budavár, uri-utca.

MINISZTERIUMOK. M. kir. belügyminiszterium: Budavár, uri-utca.

MINISZTERIUMOK. M. kir. vallás- s közoktatási miniszterium: Budavár, országút.

MINISZTERIUMOK. M. kir. pénzügyi miniszterium: Budavár, est-háromszágtér 187. sz.

MINISZTERIUMOK. M. kir. földműv., ipar- s keresked. miniszterium: Pest, alduosor 2. sz.

MINISZTERIUMOK. M. kir. közlekedési miniszterium: Pest, tükör-utca 1. sz.

MINISZTERIUMOK. M. kir. igazságügyi miniszterium: Pest, Deák-utca 14. sz.

MULATÓ-HELYEK. Nemzeti színház, kereszt-út. Opera: Keddén, csütörtökön, szombaton. Dráma, népszínmű, vígjáték: vasárnap, hétfőn, szerdán, pénteken.

MULATÓ-HELYEK. Színpadok: az István-téren, naponként nagy előadás. Operette, dráma és vígjáték.

MULATÓ-HELYEK. Női divatárak. Keller és Zsitvay, uri-utca s szerviz-épület, legújabb divat szerint.

MULATÓ-HELYEK. ORVOSOK. Dr. Ernst L. a külföldi kúllő és a ragadós betegségek hasonszerű gyógy-mód szerint gyors sikerrel gyógyít. E betegségek gyakran a végből, hogy azonban siker éressék el a legkényesebb módon nagy adag jód és kén-sóval kezel-tetnek. Az így gyógyítottak azonban a legborzasztóbb utóbajoktól támadhatnak meg; annyira, hogy a kőnyeműi gyógy-kezelés miatt késő véségükig szenved-tek. Ily vészélyek ellen menedéket nyújt a hasonszerű gyógyítás, mert nemcsak a legregőbb bajokat meggyógyítja, de a hársás oly jótékony, hogy utóbajoktól félni nem kell. Az életrend oly egyszerű, hogy mindenkitől megtartható. Pesten, két szá-utca 24. szám, 2. emelet. Rendelési idő délután 10-12 óráig, délután 1-5 óráig. Levél-ileg is eszközöltetik rendelés.

MULATÓ-HELYEK. Dr. Handler Mór, orvos és sebész, tudor, szűző és szemész. Rendel naponként: délután 10 órátl 1-ig, délután 3 órátl 6-ig és este 7 órátl 8-ig. Lakik: bel-város, kigyó-utca 2. sz., kigyó- és város-láz-utca sarkán (Kottenbiller-féle házában) 1-5 emeleten, bemenet a lépcsőn.

MULATÓ-HELYEK. Weiss J., gyák, orvos és szűző, az ítemi elölházban volt. Rendelési idő délután 10-12 óráig, délután 1-5 óráig. Levél-ileg is eszközöltetik rendelés.

MULATÓ-HELYEK. Dr. Handler Mór, orvos és sebész, tudor, szűző és szemész. Rendel naponként: délután 10 órátl 1-ig, délután 3 órátl 6-ig és este 7 órátl 8-ig. Lakik: bel-város, kigyó-utca 2. sz., kigyó- és város-láz-utca sarkán (Kottenbiller-féle házában) 1-5 emeleten, bemenet a lépcsőn.

MULATÓ-HELYEK. Weiss J., gyák, orvos és szűző, az ítemi elölházban volt. Rendelési idő délután 10-12 óráig, délután 1-5 óráig. Levél-ileg is eszközöltetik rendelés.

MULATÓ-HELYEK. Dr. Handler Mór, orvos és sebész, tudor, szűző és szemész. Rendel naponként: délután 10 órátl 1-ig, délután 3 órátl 6-ig és este 7 órátl 8-ig. Lakik: bel-város, kigyó-utca 2. sz., kigyó- és város-láz-utca sarkán (Kottenbiller-féle házában) 1-5 emeleten, bemenet a lépcsőn.

MULATÓ-HELYEK. Weiss J., gyák, orvos és szűző, az ítemi elölházban volt. Rendelési idő délután 10-12 óráig, délután 1-5 óráig. Levél-ileg is eszközöltetik rendelés.

MULATÓ-HELYEK. Dr. Handler Mór, orvos és sebész, tudor, szűző és szemész. Rendel naponként: délután 10 órátl 1-ig, délután 3 órátl 6-ig és este 7 órátl 8-ig. Lakik: bel-város, kigyó-utca 2. sz., kigyó- és város-láz-utca sarkán (Kottenbiller-féle házában) 1-5 emeleten, bemenet a lépcsőn.

MULATÓ-HELYEK. Weiss J., gyák, orvos és szűző, az ítemi elölházban volt. Rendelési idő délután 10-12 óráig, délután 1-5 óráig. Levél-ileg is eszközöltetik rendelés.

Kiadja és nyomtatja a »Franklin-társulat« magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapest (egyetem-utca 4-ik szám).